

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över Energimarknadsinspektionens föreskrifter om vad som avses med kvaliteten i nätverksamheten och vad som anses med ett effektivt utnyttjande av elnätet vid fastställande av intäktsram

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen föreslås en ny föreskrift (EIFS 2019:x) om vad som avses med kvaliteten i nätverksamheten och vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet vid fastställande av intäktsram.

Föreskriften föreslås ersätta Energimarknadsinspektionens föreskrifter EIFS 2015:5 om vad som avses med kvaliteten i nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten vid fastställande av intäktsram och EIFS 2015:6 om vad som avses med ett effektivt utnyttjande av elnätet vid fastställande av intäktsram.

Det föreslås bland annat att

- vissa definitioner och texter förtydligas samt att upprepningar som tidigare var nödvändiga vid korsreferering tas bort,
- summan av alla incitamentsjusteringar inte får överskrida en tredjedel av den regulatoriska avkastningen på kapitalbasen under ett år,
- alla oaviserade långa avbrott ska inkluderas,
- kostnadsparametrar uppdateras,
- AIT (Average Interruption Time; effektivtad medelavbrottsd) och AIF (Average Interruption Frequency; effektivtad medelavbrottsfrekvens) ska användas som indikatorer för kvalitet i lokalnät, region- och stamnät,
- faktorn 0,5 ändras till 0.75 i ekvationen för nätförlustincitamentet,
- för lokalnät ändras ekvationer för att beräkna normvärden och ingen hänsyn ska tas till egen historik såsom för kvalitetsnormerna,
- ekvationen för belastningsincitamentet ändras och utfallet får enheten tkr,
- bestämmelsen avseende möjlighet att ta hänsyn till lokal produktion tas bort, och
- incitamenten för effektivt nätutnyttjande ska beräknas per år.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft under 2019 och vid samma tidpunkt föreslås att föreskrifterna (EIFS 2015:5) och (EIFS 2015:6) upphävs.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att det svenska stamnätet transporterar el långa sträckor med höga spänningsnivåer. Regionnäten transporterar el från stamnätet till lokalnäten och i vissa fall direkt till större elanvändare. Lokalnäten ansluter till regionnäten och transporterar el till hushåll och andra slutkunder. Lokal- och regionnätsföretagen ansvarar för att nivån på underhållet av det egna nätet är tillräcklig för att garantera att leveranssäkerheten upprätthålls. Den som har nätkoncession för ett område har i princip ensamrätt att inom det området bygga och använda kraftledningar.

Energimarknadsinspektionen (Ei) reglerar storleken på elnätsföretagens intäkter på förhand under en fyraårsperiod. Intäkterna ska täcka skäliga kostnader för att driva nätverksamheten samt ge en rimlig avkastning på investerat kapital. När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till kvaliteten i nätverksamheten. En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen. Kvaliteten i nätverksamheten bedöms efter leveranssäkerheten i nätet, dvs. antalet avbrott och avbrottens längd. Om det blir ett tillägg eller avdrag beror på i vilken grad nätföretaget lyckas uppfylla en satt normnivå för leveranssäkerheten. Storleken på tillägget/avdraget baseras på kunders avbrottskostnader. Avbrottskostnader kan exempelvis vara produktionsbortfall för industrin eller förlorade försäljningsintäkter för handels- och tjänsteföretag.

Ei ska även ta hänsyn till hur effektivt nätet utnyttjas när myndigheten bestämmer storleken på nätföretagens intäktsramar. Detta är en följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, (energieffektiviseringsdirektivet). Effektiviteten i utnyttjandet kan medföra en ökning eller en minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på nätföretagens kapitalbas.

Det sammanlagda tillägget eller avdraget för kvaliteten i nätverksamheten och effektiviteten i utnyttjandet av elnätet får inte överstiga 5 procent av intäktsramen. Det samlade avdraget får inte heller överstiga avkastningen på kapitalbasen.

Incitament för kvalitet

- Avbrott över 12 timmar inkluderas i dag inte vid beräkningen av incitamentet. E. Att inte inkludera avbrott över 12 timmar i kvalitetsjusteringen tar dock helt bort styrsignalerna för att undvika avbrott av denna längd.

Det föreslås därför att hänsyn ska tas till avbrott över 12 timmar vid fastställande av intäktsramen. • Värderingen av avbrotten tar i dag inte hänsyn till storleken på enskilda kunders förbrukning för lokalnät trots att Ei har tillgång till data på kundnivå (men de används i tillsynen av leverensskvalitet).

- De kostnadsparametrar som i dag används för värdering av avbrotten baseras på data från början av 2000-talet. En ny studie från slutet av 2018 visar att i genomsnitt värderas avbrott drygt 20 procent högre än vid början av 2000-talet. Detta riskerar att leda till att fel investeringar görs. Exempelvis kan alltför stora investeringar göras i ett nät, vilka kunderna inte är villiga att betala för. Om investeringarna är för små, får elnätskunderna en kvalitet som är sämre än de är villiga att betala för.

- De indikatorer som används för att bedöma kvaliteten på de olika nätnivåerna är i dag inte likvärdiga, då SAIDI¹ och SAIFI² används för lokalnät, medan ILE³ och ILEffekt⁴ används för region- respektive stamnät. Problemet med ILE och ILEffekt är att dessa indikatorer inte är normerade, det vill säga de kan förbättras eller försämrats på grund av kundernas energiförbrukning, oavsett nätföretagets faktiska prestation.
- Att inte genomföra den totala ändringen av kvalitetsincitamentet som föreslås gör att avbrottsvärderingen blir mer approximativ och inte nödvändigtvis styr mot ett nutida samhällsekonomiskt optimum.

Incitament för effektivt nätutnyttjande (nätförluster)

- Att inte ändra faktorn 0,50 till 0,75 för alla lokal-, region- och stamnätsföretag kan förväntas ge en 1/3 lägre sänkningstakt av nätförluster över tid. Att inte genomföra ändringen kan därför medföra att mer el behöver produceras och transporteras samt att kunderna får betala omotiverat höga kostnader för förlorad el i överföringen från producent till konsument.
- Avseende nätförluster jämförs ett lokalnät med den egna historiken i stället för med en gemensam nätförlustnorm, vilket gör att incitamentet är svagare och mindre långsiktigt. Företag med höga nätförlustandelar kan hålla sig på samma nivå som tidigare, vilket drabbar kunder genom onödigt höga kostnader.
- Nuvarande definition för andelen nätförluster kan ge felaktigt beräknade andelar, främst vid större nätförlustandelar.
- Med dagens regelverk nollställs incitamentet var sjätte år, vilket kan göra att incitamentet riskerar att inte bli tillräckligt starkt för att genomföra mer långsiktiga investeringar, vilka ofta har en ekonomisk livslängd på minst 40 år.

Incitament för effektivt nätutnyttjande (belastning på nätet)

- Att använda kostnaden för överliggande nät som indikator gör att elnätsföretag kan få påslag på sina intäktsramar utan att någon reell förbättring skett, då kostnaden beror på det överliggande nätets intäktsram.
- Elnätsföretag har lyckats få en jämnare belastning i sitt nät och har därmed kunnat sänka den abonnerade effekten mot överliggande nät. Trots detta har kostnaderna ökat på grund av en ökad intäktsram för det överliggande nätet.
- Incitamentet mäter inte faktisk prestation i lastutjämning utan fokuserar på kostnaden för överliggande nät.
- Incitamentet avseende belastning kan i dagsläget endast ge en bonus till elnätsföretagen och aldrig ett avdrag, vilket kan anses som negativt ur ett kundperspektiv.

Gemensamma regelverk

- Att använda en andel av intäktsramen i stället för en andel av den regulatoriska avkastningen på kapitalbasen hänger inte ihop med skrivelserna i ellagen och kräver manuella kontroller från Ei:s sida. Nätföretag kan med nuvarande regler få olika maximal ändring av avkastningen på kapitalbasen.
- Att räkna tak och golv för incitamenten som en andel av den totala intäktsramen för hela tillsynsperioden innebär en större risk för avdrag för elnätsföretagen vid enskilda extrema utfall, och risken kan minskas med årliga tak och golv.
- För vissa nätföretag kan fem procent av intäktsramen utgöra hela avkastningen på kapitalbasen, medan den för andra nätföretag endast utgör en mindre del.

¹ System Average Interruption Duration Index (kundviktad medelavbrottstid)

² System Average Interruption Frequency Index (kundviktad medelavbrottsfrekvens)

³ Icke-levererad energi

⁴ Icke-levererad effekt

När det gäller regeln som ger möjlighet att ansöka om justering av utfallet av incitamentet avseende nätförluster om företaget kan påvisa att en ökad andel av nätförluster beror på en ökad andel lokal produktion, anges att detta är mer relevant att beakta när utfallet jämförs med egen historik än om normen baseras på jämförelse med andra nätföretag. Även utan den regel som finns idag finns det andra generella undantagsregler i föreskriften som kan tillämpas i stället.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det framgår att alternativet till förslaget är att använda de incitament som finns i dagsläget (nollalternativet). Det anges att förslagen är ett resultat av att Ei och andra intressenter har sett ett behov av att utveckla incitamentsregleringen. Ytterligare alternativ har också undersökts men regleringen i den nya föreskriften bedöms vara det alternativ som bidrar till måluppfyllelse på det effektivaste sättet och som kan genomföras med befintlig information.

Regelrådet gör följande bedömning. Av redovisningen framgår att alternativa lösningar undersökts men redovisningen innehåller ingen information om dessa alternativ. Regelrådet anser dock att redovisningen är tillräcklig givet förutsättningarna i detta fall. Av redovisningen avseende bakgrund och syfte framgår vilka effekterna blir om ingen reglering kommer till stånd.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Att ta hänsyn till kvaliteten i nätverksamheten vid beräkning av storleken på ett elnätsföretags intäktsram följer av svensk lagstiftning och påverkas inte av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Att ta hänsyn till effektiviteten i utnyttjandet av elnätet vid beräkning av storleken på ett elnätsföretags intäktsram följer även det av svensk lagstiftning, men är också en direkt konsekvens av implementeringen av energieffektiviseringsdirektivet. Syftet med direktivet är att fastställa en gemensam ram för att främja energieffektivisering i unionen. Direktivet avses bidra till att säkerställa att det av Europeiska rådet antagna målet om 20 procent primärenergibesparing år 2020 ska uppfyllas, men även bana väg för ytterligare energieffektivisering därefter. Ändringarna av incitamentet för effektivt nätutnyttjande kommer att förstärka incitamentet för nätföretagen att bidra med sin del av primärenergibesparing, enligt utredningen.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det framgår att föreskrifterna föreslås att träda i kraft under 2019 och att de ska tillämpas första gången för en tillsynsperiod som inleds den 1 januari 2020 eller senare samt att äldre föreskrifter ska gälla för en intäktsram som har fastställts före ikraftträdandet av de föreslagna föreskrifterna. De föreslagna föreskrifterna kommer att tillämpas första gången för de beslut om intäktsram som avser 2020–2023. Besluten kommer att fattas senast den 31 oktober 2019 och av dessa ska det framgå hur incitamenten kommer att påverka intäktsramen vid avstämningen samt normnivåer för använda indikatorer. Avstämningen kommer att ske 2024 baserad på uppgifter från nätföretagen till Ei avseende utfall för perioden 2020 – 2023. För att Ei ska kunna besluta om intäktsramar i tid och beräkna normvärden för incitamentsregleringen krävs att föreskriften beslutas om senast under våren 2019.

Samtliga förslag publicerades under sommaren 2018 på Ei:s webbplats i syfte att ta in synpunkter på ändringsförslagen inför framtagandet av föreskriften. Det framgår att externa synpunkter har lämnats av flera elnätsföretag och andra företag. Det anges att Ei har publicerat promemorian Uppdaterade incitament i regleringen av elnätsföretagens intäktsramar under sommaren 2018 (PM2018:01), där de reviderade metoderna beskrevs och synpunkter samlades in från intressenter på marknaden. Ei ämnar även skriva en rapport som beskriver hela regelverket under 2019. Ei har under november och december 2018 hållit utbildningar för elnätsföretagen, där de nya beräkningsmetoderna för incitamentsregleringen presenterades. En relativt stor andel av nätföretagen var representerade under dessa utbildningar.

Det framgår att samråd ägt rum genom referensgruppsmöten med Energiföretagen Sveriges så kallade incitamentsgrupp och ett möte med kundorganisationen SKGS.

Regelrådet gör följande bedömning. Av redovisningen framgår vilka särskilda hänsyn som tagits till tidpunkt för ikraftträdande. Regelrådet anser att redovisningen är tillräcklig i denna del. I princip ska en konsekvensutredning också innehålla information om behov av speciella informationsinsatser. Om sådan information inte kan redovisas, ska detta anges och motiveras. Mot bakgrund av detta anser Regelrådet att redovisningen i denna del inte är tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det anges att stamnätet i Sverige förvaltas av Affärsverket Svenska kraftnät. Regionnäten ägs i huvudsak av Ellevio AB (före detta Fortum Distribution AB), Eon Energidistribution AB (och Eon Elnät Stockholm AB) samt Vattenfall Eldistribution AB. Lokalnäten ägs till cirka 60 procent av Ellevio AB, Eon Energidistribution AB och Vattenfall Eldistribution AB och resterande del av olika privata och kommunala aktörer.

Sammanlagt finns det drygt 170 elnätsföretag i Sverige. Av dessa bedriver cirka 150 lokalnätsverksamhet och cirka 15 regionnätsverksamhet. Eon Energidistribution AB, Ellevio AB, Skellefteå Kraft Elnät AB, Vattenfall Eldistribution AB och Öresundskraft AB har både lokal- och regionnätsverksamhet.

Storleken på elnätsföretagen varierar från små ekonomiska föreningar med ett tiotal kunder till stora företag med flera hundratusen kunder. Ett medelvärde av antal kunder uppgår till cirka 36 000 kunder och medianvärdet uppgår till cirka 10 000 kunder. Antalet kunder och dess variation utifrån min, max, medel och median mellan olika elnätsföretag har sammanställts i konsekvensutredningen.

Samtliga svenska företag som är elkunder berörs av förslaget då elnätsföretagens intäktsramar är den maximala summa som får tas ut i kostnad från kunderna. Företag som utvecklar och säljer produkter eller tjänster till elnätsföretagen kan också påverkas då elnätsföretagen optimerar sin drift.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

Det framgår att förslaget inte kommer att medföra några ytterligare kostnader kopplade till rapportering för elnätsföretagen eftersom de uppgifter som används redan årligen rapporteras till Ei. Metoderna i incitamentsregleringen innebär för samtliga elnätsföretag förutom Svenska kraftnät ingen förändring i de data som rapporteras till Ei, utan Ei använder befintliga data med uppdaterade metoder.

Det framgår att Ei bedömer att förslaget ökar måluppfyllnaden om att minimera den totala samhällsekonomiska kostnaden utan ökade administrativa kostnader (mer än försumbart). Detta sker genom att använda den information som redan i dag samlas in på ett bättre sätt samt genom att se över prissättningen av incitamenten. Det anges att medan incitamenten fokuserar på att öka prestationen, syftar andra delar av regleringen på rimliga kostnader. Det anges att elnätsföretagen kommer att få en långsiktig kostnadstäckning och en skälig avkastning för de investeringar som görs vilket gör att nätföretagen har en rimlig chans att ställa om till en optimal kvalitet och ett effektivt nätutnyttjande.

Det framgår att för att Ei ska kunna bedöma kvaliteten i nätverksamheten respektive effektiviteten i utnyttjandet av elnätet, krävs en viss administrativ hantering hos företagen. Dock anges att den administrativa bördan inte blir större än den är enligt nuvarande reglering. Företagen är redan skyldiga att rapportera de uppgifter som används i regleringen, med undantag för Svenska kraftnät som får en förändrad rapportering för kvalitetsjusteringen.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet har ingen anledning att göra någon annan bedömning.

Regelrådet finner redovisningen av administrativa kostnader godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

Det anges att för elnätsföretagen kan förslaget förväntas medföra en engångskostnad för att utbilda personalen. Denna kostnad uppskattas till i genomsnitt en arbetsdag per elnätsföretag, vilket motsvarar en kostnad på 697 000 kronor (170 elnätsföretag x en arbetsdag x 4 100 kronor/arbetsdag (med en månadslön på 45 000 kronor/mån)). Det framgår att både större och mindre nätföretag har behov av att utbilda sin personal oavsett om bestämmelserna förnyas eller inte, vilket gör att kostnadsförändringen för utbildning blir relativt låg.

Avseende leveranssäkerhet konstaterar Ei att kostnadsparametrarna medför att värderingen ökar för de avbrott som skett under 2017 med drygt 20 procent. I monetära termer ökar värderingen från ungefär 845 miljoner till 1 018 miljoner kronor, det vill säga en ökning om 173 miljoner kronor. Denna värdering av avbrotten är inte en bedömning av utfallet för incitamenten. Däremot så innebär det att incitamentens värdering blir proportionerligt starkare. Ei beräknar att förslaget kan ge 13 procent starkare incitament för att minska avbrotten.

Om förslaget tillämpas på 2016 års utfall är skillnaden på intäktsramen för de flesta nätföretag mindre än +/- 0,2 procentenheter. Några få nätföretag får en högre avvikelse än +/- 0,6 procentenheter. I genomsnitt ligger förändringen jämfört med nuläge mycket nära noll. Exempelvis ger dagens metod i genomsnitt en bonus på 0,11 procent av intäktsramen, medan förslaget skulle ge en genomsnittlig bonus på 0,12 procent av intäktsramen (det vill säga endast 0,01 procentenheters skillnad, vilket motsvarar ungefär 4,3 miljoner kronor).

Det anges att vid bedömning av andelen nätförluster innebär en ändrad faktor från 0,50 till 0,75 att en större del av risken läggs på elnätsföretaget för att ytterligare främja sänkta nätförluster. En sänkning av nätförlustandelarna gynnar kunderna över tid, då kostnaden för nätförluster räknas som en opåverkbar kostnad i regleringen av elnätsföretagens intäktsramar, vilket medför att kunderna alltid behöver betala för hela denna kostnad. Det uppges att för samtliga elnätsföretags redovisningsenheter uppgår medelkostnaden för nätförluster under 2016–2017 till sammanlagt nästan 3,2 miljarder kronor per år. Om nuvarande incitament ger en sänkning om en procent per år motsvarar det en besparing på cirka 32 miljoner kronor per år. Faktorn 0,75 förväntas öka besparingen med 50 procent, alltså ytterligare 16 miljoner kronor vilket totalt ger 48 miljoner kronor i besparing. Den tillfaller elnätsföretagen till 75 procent, vilket medför en något ökad kostnad för kundkollektivet på kort sikt. Över tid så kommer dock besparingen att ackumuleras och kundkollektivet får minskade kostnader över tid, då det inte behöver täcka upp för en lika stor kostnad för nätförluster. Den ackumulerande effekten innebär att besparingen första året är 48 miljoner, andra året 48+48 miljoner, tredje året 48+48+48 miljoner och så vidare. Oavsett vilken nätförlustnivå som nås på sikt kommer kunderna få lägre kostnader varje år (jämfört med dagens nivåer) och ju snabbare sänkningen sker desto bättre.

Avseende lokalnätsföretagens intäktsramar anges att förslaget innebär att de flesta nätföretag får en skillnad i justering som skiljer sig max $\pm 0,5$ procentenheter av intäktsramen vid ändring av normmetod. Det finns däremot ett fåtal nätföretag som får ändrade justeringar som skiljer sig mer och dessa utgörs generellt av nät med väldigt höga eller väldigt låga andelar nätförluster i förhållande till övriga nät. I genomsnitt blir utfallen likvärdiga med de olika normmetoderna. Det som skiljer sig åt är styrsignalerna för vilket elnät som har ett större eller mindre behov av att sänka sina nätförlustandelar i förhållande till den gemensamma nätförlustnormen.

När det gäller förslagens metod för bedömning av belastningen på elnätet anges att kostnaden för överliggande nät används som prissättare till incitamentet och inte som indikator för att bedöma effektiviteten i utnyttjandet av elnätet. Det framgår att merkostnaden under 2016–2017 för överliggande nät uppgick till nästan 12,8 miljarder kronor per år. Kostnaden för överliggande nät räknas, precis som kostnaden för nätförluster, som en opåverkbar kostnad i intäktsramsregleringen som kundkollektivet får betala för. En utjämnad belastning kan möjliggöra en sänkning av den abonnerade effekten, vilket skulle sänka kostnaden för överliggande nät. Det anges att mellan åren 2016–2017 har närmare 90 procent av medellastfaktorerna förändrats med $\pm 0,05$. Ungefär 70 procent av medellastfaktorerna har ändrats med $\pm 0,01$. Vid antagandet att medellastfaktorn kan höjas i snitt 0,005 per år skulle en medelljustering på intäktsramarna innebära ungefär 63 miljoner kronor per år. Vid antagandet att ungefär 75 procent av kostnaden för överliggande nät utgörs av abonnerad effekt, motsvarar detta ungefär 47 miljoner kronor per år. Justeringen medför en ökad kostnad för kunderna i innevarande tillsynsperiod, men en ackumulerad besparing över tid då de behöver täcka upp för en lägre kostnad för överliggande nät.

Ei har jämfört utfallet för belastningsincitamentet med den nuvarande och den nya metoden, beräknat på data från 2016–2017. I snitt innebär förändringen en ändrad justering som är nära noll. Utfallen i sig är också i genomsnitt nära noll, men för de elnätsföretag där utfallen är skilda från noll eller där den ändrade justeringen är skild från noll finns en stor variation. Det nya regelverket ger ett mer symmetriskt utfall och inte längre endast påslag på intäktsramarna (vid fallet då kostnaden för överliggande nät sänktes). De flesta elnätsföretag får med det uppdaterade belastningsincitamentet en justering inom ± 1 procent av intäktsramen, med vissa extremvärden både uppåt och nedåt. Det har framkommit att beräkningen av lastfaktorn har varit svårtolkad och Ei har uppmärksammat på att vissa elnätsföretag har rapporterat felaktigt beräknade lastfaktorer för åren 2016–2017. Dessa värden kommer att omrapporteras. Dessa kan förklara vissa av de extrema utfallen. Beräkningen av lastfaktorn förtydligas i den nya föreskriften.

Enligt förslaget får summan av alla incitamentsjusteringar inte överskrida en tredjedel av den regulatoriska avkastningen på kapitalbasen under ett år. Det innebär i snitt för elnätsföretagen ingen större förändring i storleken på den maximala justeringen. Det anges att både före och efter den föreslagna ändringen av reglerna för maximal justering kommer de flesta nätföretag få en betydligt lägre justering än detta. Det gör att förändringen sällan får en ekonomisk konsekvens. Den främsta konsekvensen är att nätföretagen får mindre risk för extrema utfall och att den administrativa hanteringen blir något enklare. Det anges att 5 procent av de årliga intäktsramarna, det vill säga de summerade intäktsramarna delat på fyra år, motsvarar strax över 2,13 miljarder kronor (8,5 miljarder för hela tillsynsperioden 2016–2019), vilket utgör den maximala justeringen med dagens regler. Förslaget om maximal justering på en tredjedel av den årliga avkastningen på kapitalbasen motsvarar ungefär 2,96 miljarder kronor. Givet dagens intäktsramor och avkastning på kapitalbasen innebär förslaget en ökad maximal justering om ungefär 825 miljoner kronor årligen, men enskilda extrema utfall påverkar endast det enskilda året och inte utfallet för hela tillsynsperioden, vars maximala justering utgörs av de 8,5 miljarder kronor som motsvarar 5 procent av de totala intäktsramarna.

För att förbättra kvaliteten eller effektiviteten i utnyttjandet av elnätet kommer det att krävas insatser av elnätsföretagen i form av nya investeringar eller ökat drift och underhåll. Detta är en del av deras kärnverksamhet och ett krav i ellagen. Hur stora dessa kostnader kan komma att bli beror på vilken typ av åtgärder företagen väljer att göra för att uppnå en förbättrad kvalitet eller ett ökat effektivt utnyttjande av elnätet. En förbättrad kvalitet eller ett ökat effektivt utnyttjande av elnätet kan belönas med ett tillägg på intäktsramen vilket leder till att nettokostnaden blir lägre eller till och med "negativ". För att sänka andelen nätförluster och belastningen i gränspunkter kommer elnätsföretagen att behöva vidta åtgärder. Dessa åtgärder kan vara att ändra tarifferna för uttagskunder och inmatningskunder eller att optimera driften av nätet på annat sätt

Det framgår att elnätskunder kan beröras exempelvis genom att intäktsramen sänks vid en sämre leveranssäkerhet vilket ger en lägre nättariff för kunderna. Höjningen respektive sänkningen av intäktsramen är proportionell mot en förbättrad/försämrad leveranssäkerhet. Elnätskunderna gynnas av en förbättrad leveranssäkerhet. De kan långsiktigt påverkas av om nätägarna ändrar drift, underhåll eller investeringar på grund av incitamentet.

Elnätskunderna kommer att beröras då elnätsföretagen inför nya tariffer, laststyrning eller andra åtgärder för att uppnå målen med att sänka andelen nätförluster och att sänka belastningen i gränspunkter. Elnätskunderna kommer att kunna minska sina kostnader om de svarar på prissignaler men risken finns att kostnaderna ökar om kunden inte svarar på prissignalerna. Att kunderna svarar på prissignaler är dock en förutsättning för att få ett effektivt utnyttjande av nätet. Incitamentet styr också mot lägre löpande kostnader (kostnad för nätförluster och överliggande nät), vilket långsiktigt kan sänka nättarifferna generellt. Ändrat investeringsbeteende och investeringsbehov kan både ge långsiktigt högre och lägre kapitalkostnader. Behovet av att investera minskar när befintlig utrustning används mer effektivt. Ökade kostnader kan däremot uppstå vid vissa investeringar i syfte att minska nätförluster.

Regelrådet gör följande bedömning. Beskrivningen av andra kostnader är detaljrik. Trots detta saknas väsentlig information. Det anges att summan av alla incitamentsjusteringar inte får överskrida en tredjedel av den regulatoriska avkastningen på kapitalbasen under ett år. Vidare anges att i snitt får elnätsföretagen ingen större förändring i storleken på den maximala justeringen. Såvitt Regelrådet förstår kan förslaget dock leda till att vissa företag får justeringar av intäktsramarna som är större än enligt gällande regler. Regelrådet anser att redovisningen borde ha innehållit information om vilken utsträckning företag riskerar att få lägre intäktsramor och storleken på tänkbara justeringar. Om detta inte är möjligt, borde det ha angetts. Såvitt Regelrådet förstår är ett syfte med förslaget att öka incitamenten för nätföretagen att investera i bland annat högre leveranssäkerhet. Regelrådet anser att

redovisningen borde ha innehållit en uppskattning av kostnaderna för de investeringar hos elnätsföretagen som förslaget i dessa delar väntas leda till. Om detta inte är möjligt, borde det ha angetts. Regelrådet anser också att informationen borde ha varit tydligare gällande huruvida det är procent eller procentenheter respektive enskilda företag eller alla företag som avses i redovisade uppgifter.

Regelrådet finner redovisningen av andra kostnader och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I konsekvensutredningen anges att elnätsverksamhet är ett legalt monopol som innebär att det behövs ett tillstånd, koncession, för att få bedriva nätverksamhet i Sverige. Parallella elnät får inte byggas vilket innebär att det inte finns någon konkurrens för elnätsverksamhet. Det finns inga krav på avgifter eller liknande för att få bedriva verksamhet. Ei bedömer att samtliga företag kan leva upp till ställda krav. Sammanfattningsvis anser Ei inte att föreskriften kommer att påverka konkurrensförhållandena

Det framgår att elnätskundernas konkurrensförutsättningar kan påverkas positivt om de får en bättre kvalitet på sin leverans. Reglerna ger i viss mån även incitament för en jämnare leveranssäkerhet, vilket kan minska skillnader mellan företag beroende på var de är anslutna till elnätet. Dessutom kan en ökad leveranssäkerhet i det svenska elnätet gynna svenska företag och locka både svenska och utländska företag att etablera sig i Sverige.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet har ingen anledning att göra någon annan bedömning om att föreskrifterna inte kommer att påverka konkurrensförhållandena mellan nätföretagen. Såvitt Regelrådet förstår är ett syfte med förslaget att ge nätföretagen bättre incitament till att åstadkomma bland annat högre leveranssäkerhet och mindre nätförluster, vilket torde innebära ökade investeringar. Av redovisningen framgår inte vilka investeringsbehov i elnätet som finns i olika delar av Sverige och vad dessa investeringar kan beräknas kosta, vilket borde ha framgått av konsekvensutredningen. Då dessa kostnader kommer att övervältras på kunderna och därmed påverka deras konkurrenssituation i någon mån, anser Regelrådet att redovisningen borde ha innehållit sådan information. Om detta inte är möjligt, borde det ha angetts.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet har i remissen inte kunnat återfinna något resonemang om att förslaget kan påverka företagen i andra avseenden. Regelrådet har i sin granskning heller inte funnit någon sådan påverkan.

Regelrådet finner en utebliven beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i detta ärende godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges att det är nödvändigt att samtliga kunder, oavsett om de är anslutna till små elnätsföretag eller stora, är garanterade att elnätsföretagens intäktsramar motsvarar skäliga kostnader i verksamheten. Elnätsföretagen har samma regelverk oavsett storlek. Ei anser inte att det finns ett behov av eller skäl för att ta särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning godtagbar.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte håller tillräcklig kvalitet i tre avseenden. Beskrivningen av andra kostnader är utförlig och detaljrik. Regelrådet anser dock att redovisningen borde ha varit tydligare avseende förslagets konsekvenser för enskilda nätföretag i de fall där förslaget riskerar att leda till betydande effekter. Låga energikostnader är en konkurrensfördel och när det gäller redovisningen av konkurrensförhållanden anser Regelrådet att redovisningen borde ha innehållit information om de investeringar förslaget väntas leda till och därtill hörande kostnader för olika delar av landet. Regelrådet anser också att det i vissa fall har varit svårt att utläsa om informationen avsett procent eller procentenhet respektive enskilda företag eller alla företag.

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 16 januari 2019.

I beslutet deltog Claes Norberg (ordförande), Hanna Björknäs, Yvonne von Friedrichs och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Per Gidlund.

Claes Norberg
Ordförande

Per Gidlund
Föredragande